

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ 1

Εισαγωγή στην Επιστολή του Ιακώβου

Σημειώσεις

I. Εισαγωγή

II. Το Πλαίσιο

A. Η Πατρότητα της Επιστολής

1. Παραδοσιακή εκδοχή

Όπως βλέπουμε εδώ, ξεκάθαρα αναφέρεται το όνομα «Ιακώβος», ως ο συγγραφέας της επιστολής. (Ιακώβος 1:1)

Μόνο δύο άνδρες με το όνομα Ιακώβος θα μπορούσαν να έχουν αρκετή εξουσία στην πρώτη εκκλησία για να γράψουν μια τέτοια επιστολή:

- Ο Ιακώβος, γιος του Ζεβεδαίου - μαρτύρησε στα χρόνια του Ηρώδη Αγρίππα Α', γύρω στο 44 μ.Χ.

Πιθανόν, η επιστολή του Ιακώβου γράφτηκε μετά το θάνατο του Ηρώδη.

- Ο Ιακώβος, ο αδελφός του Ιησού - ο ηγέτης της πρώτης εκκλησίας στην Ιερουσαλήμ.

Η παραδοσιακή άποψη επιβεβαιώνει ότι ο αδελφός του Ιησού Ιακώβος έγραψε αυτή την επιστολή.

α. Επιχειρήματα

- Ο συγγραφέας δεν έδωσε αποδείξεις της ταυτότητάς του, αλλά απλώς υπέθεσε ότι το όνομά του είχε επαρκή εξουσία.

- Ο χαιρετισμός, στην αρχή της επιστολής, αποτελεί ένα δυνατό επιχείρημα ότι συγγραφέας της επιστολής είναι ο Ιάκωβος, ο αδελφός του Χριστού, λόγω της θέσης του στην πρώτη εκκλησία.
- Η μαρτυρία της πρώτης εκκλησίας επιβεβαιώνει αυτή την εκδοχή για την συγγραφή του βιβλίου (*Η Πρώτη Επιστολή του Κλήμεντος, που γράφτηκε, Ο Ποιμήν του Ερμά*).
- Ο Ωριγένης επιβεβαιώνει ότι ο συγγραφέας της επιστολής είναι «ο αδελφός του Κυρίου» (*Σχόλια στην επιστολή προς Ρωμαίους*).

β. Αντεπιχειρήματα

Κάποιοι ερμηνευτές έχουν προτείνει δύο τουλάχιστον εναλλακτικές απόψεις:

- Ο Άγνωστος Ιάκωβος

Απίθανό γιατί ο συγγραφέας παρουσιάζει τον εαυτό του στην αρχή της επιστολής, υποδηλώνει ότι ήταν γνωστός σε όλους.

- «Ψευδωνυμία» - η πρακτική αυτή αποδίδει τα γραπτά κάποιου σε κάποιον άλλο από τον πραγματικό συγγραφέα.

Οι κριτικοί μελετητές παρουσιάζουν τρία τουλάχιστον επιχειρήματα υπέρ της Ψευδωνυμίας:

- Καμία σχέση με τον Ιησού - δεν αναφέρεται πουθενά η σχέση του συγγραφέα με τον Ιησού.

Όμως ούτε ο Ιούδας δεν αναφέρεται καθόλου στους δεσμούς αίματος που είχε με τον Ιησού στην επιστολή του.

- Ελληνιστική ή ελληνική κουλτούρα - η επιστολή μάς δίνει αρκετά στοιχεία ότι ο συγγραφέας γνώριζε την ελληνιστική – ή ελληνική – κουλτούρα.

Πολλοί μορφωμένοι Ιουδαίοι της Παλαιστίνης γνώριζαν αρκετά για την ελληνιστική φιλοσοφία και θρησκεία.

- ο Ασυνέπειες - κάποιες από τις ιδέες που εκφράζονται στην επιστολή Ιακώβου δεν ταιριάζουν με τις θεολογικές απόψεις που αποδίδονται στον Ιάκωβο στα άλλα βιβλία της Καινής Διαθήκης (Πράξεις 21:17-25, Προς Γαλάτες 2:12)

Ο Ιάκωβος, σχετικά με τον νόμο στις Πράξεις και την επιστολή προς Γαλάτες, είναι στην πραγματικότητα συνεπής με τη θεολογία της επιστολής Ιακώβου.

2. Προσωπική Ιστορία

- Ένας από τους γιους της Μαρίας και ετεροθαλής αδελφός του Ιησού. (Ματθαίος 13:55)
- Καθώς ο Ιάκωβος και τα αδέρφια του μεγάλωναν, δεν είχαν αντιληφθεί ποιος ήταν πραγματικά ο Ιησούς. (Κατά Ιωάννην 7:5)
- Κάποια, όμως, στιγμή στη ζωή του, ο Ιάκωβος απόκτησε σώζουσα πίστη στον Ιησού ως Κύριό του και αναδείχθηκε σε εξέχουσα θέση στην πρώτη εκκλησία.

Η θέση εξουσίας του Ιακώβου τεκμηριώνεται καλά:

- «Ως ηγέτης» της εκκλησίας στην Ιερουσαλήμ (Γαλάτες 2:9)
- Εκπρόσωπος της αποστολικής συνόδου (Πράξεις 15)
- Αναγνωρίζεται από μη χριστιανικά ιστορικά έγγραφα (Antiquities, 20. 9. 1, Ιώσηπο)

Στην ενήλικη ζωή του, ο Ιάκωβος είχε μια αταλάντευτη αφοσίωση στον Ιησού και στο έργο Του ως Χριστό του Θεού (Εκκλησιαστική Ιστορία, 2. 23, Ευσέβιος).

B. Πρώτοι Αποδέκτες

Ο Ιάκωβος προσδιόρισε τους αρχικούς αποδέκτες του ως «...τους χριστιανούς που είναι διασκορπισμένοι σε όλο τον κόσμο» (1:1) και «πιστούς στον Κύριο της δόξας, τον Ιησού Χριστό» (2:1).

Είναι πιθανό ότι αυτά ήταν μέλη της εκκλησίας της Ιερουσαλήμ διασκορπισμένα σε όλη την Ιουδαία και τη Σαμάρεια μετά το μαρτύριο του Στέφανου.

Το λεξιλόγιο ενισχύει την άποψη ότι οι αποδέκτες τής επιστολής ήταν Ιουδαίοι ακόλουθοι του Ιησού.

- «Συναγωγή» - αναφέρονταν στις συνάξεις των Ιουδαίων (2:2).
- «Κυρίου Σαβαώθ» - προέρχεται από ένα κοινό όνομα για τον Θεό του Ισραήλ (5:4).

Υπήρχαν επίσης πολλοί Εθνικοί προσήλυτοι στον Ιουδαϊσμό που πήγαιναν σε συναγωγές (Πράξεις 8, 10).

Γ. Περίσταση

1. Τόπος

Ο Ιάκωβος έζησε και διακόνησε την εκκλησία της Ιερουσαλήμ, μέχρι το 62 μ.Χ. - έτος του μαρτυρικού θανάτου του.

Οι αποδέκτες της επιστολής του Ιακώβου ήταν πιθανότατα διασκορπισμένο σε όλη την Ιουδαία και τη Σαμάρεια, μέχρι τη Φοινίκη, την Αντιόχεια και την Κύπρο (Πράξεις 11:19).

2. Έτος συγγραφής

- Το νωρίτερο που θα μπορούσε να έχει γραφτεί η επιστολή είναι, κατά πάσα πιθανότητα, το 44 μ.Χ.

Ο Ιάκωβος έγινε ηγέτης της εκκλησίας στην Ιερουσαλήμ την εποχή που ο απόστολος Πέτρος απελευθερώθηκε από τη φυλακή το 44 μ.Χ. (12:17)

- Η πιο πρόσφατη πιθανή ημερομηνία συγγραφής της επιστολής είναι το 62 μ.Χ., το έτος που μαρτύρησε ο Ιάκωβος.

Υπάρχουν, όμως, τουλάχιστον δύο λόγοι που μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η επιστολή γράφτηκε νωρίτερα μάλλον παρά αργότερα.

- Ο Ιάκωβος χρησιμοποιεί τη λέξη «συναγωγή» (2:2) - Ο Ιάκωβος, πιθανόν, να γράφει την επιστολή, πριν οι Χριστιανοί εκδιωχθούν από τις συναγωγές.
- Η επιστολή Ιακώβου δεν αναφέρεται στις θεολογικές διαμάχες Εθνικών - Ιουδαίων - το πιο πιθανόν είναι ότι αυτές οι διαμάχες δεν είχαν δημιουργήσει ακόμα μεγάλο πρόβλημα στη ζωή των πρώτων εκκλησιών.

3. Σκοπός

Ο Ιάκωβος καλεί τους αναγνώστες της επιστολής να έχουν χαρά μέσα στις δοκιμασίες τους (1:2-5).

Οι δοκιμασίες, όπως φαίνεται, οδήγησαν κάποιους να απομακρυνθούν από την πίστη τους στον Χριστό και να επιδιώξουν τη «φιλία με τον κόσμο» (4:4).

Κατά τον Ιάκωβο, η από Θεού σοφία ήταν το κλειδί για μια ζωή χαράς μέσα στις δοκιμασίες.

Ο Ιάκωβος τους δίδαξε ότι η ταπείνωση μπροστά στον Θεό είναι το μονοπάτι που οδηγεί στη σοφία (4:8,10).

III. Δομή και Περιεχόμενο

Η επιστολή του Ιακώβου αντικατοπτρίζει μια ήδη μακρά ιστορία βιβλίων σοφίας στην Παλαιά Διαθήκη:

- Ιώβ (Ιάκωβος 5:11)
- Εκκλησιαστής,
- Παροιμίες
- Ψαλμοί σοφίας
- Προφητικά ρητά σχετικά με τη σοφία

Η επιστολή Ιακώβου, επίσης, αντανακλά το περιεχόμενο σημαντικών βιβλίων σοφίας, που δεν συγκαταλέγονται στην Αγία Γραφή:

- *Σοφία Σειράχ* (επιστολή Ιακώβου 1:5 *Σοφία Σειράχ* 1:26)
- *Σοφία Σολομώντος*

Υπάρχουν επίσης πολλές ομοιότητες ανάμεσα στην επιστολή Ιακώβου και στα λόγια του Χριστού στα Ευαγγέλια (π.χ. Ματθαίος 5:10 και Ιάκωβος 1:12).

Εξαιτίας της στενής σχέσης της επιστολής Ιακώβου με βιβλία σοφίας, η δομή της μοιάζει μάλλον να είναι ανοργάνωτη.

Αντίθετα από άλλα βιβλία σοφίας, η επιστολή Ιακώβου απευθύνεται σε συγκεκριμένες εκκλησίες και γι' αυτό το λόγο αντανακλά κάποια από τα χαρακτηριστικά στοιχεία με τα οποία είναι δομημένες οι υπόλοιπες επιστολές της Καινής Διαθήκης.

A. Χαιρετισμός

ο Ιάκωβος συστήνει τον εαυτό του ως «δούλο του Θεού και του Κυρίου Ιησού Χριστού» (1:1)

Δίνει ένα παράδειγμα ταπείνωσης, παρουσιάζοντας τον εαυτό του ως υπηρέτη του αδελφού του, Ιησού.

B. Σοφία και Χαρά

Τα πρώτα λόγια του Ιακώβου για τη σημασία της σοφίας αποτελούν μια επίκληση στη χαρά (1:2).

«πάσαν χαρά νομίσατε» που σημαίνει «πλήρη, ολοκληρωτική χαρά».

Πολλά βιβλία σοφίας ενθάρρυναν εκείνους που υπέφεραν, λέγοντάς τους ότι θα έπρεπε να αισθάνονται ευλογημένοι (Ματθαίος 5:12).

Είναι συχνά δύσκολο να δεις τα οφέλη της δοκιμασίας, έτσι ο Ιάκωβος προτρέπει τους αναγνώστες του να ζητούν σοφία από τον Θεό (1:5).

Η σοφία ενισχύει την πεποίθησή μας ότι ο Θεός επιφυλάσσει για μας την ευλογία μιας αιώνιας σωτηρίας (1:18).

Γ. Σοφία και υπακοή

1. Δράση.

Ο λόγος σοφίας του Θεού πρέπει να οδηγεί σε πιστή υπακοή (1:22).

Το θέμα πράξη στην πίστη ήταν τόσο σημαντικό για τον Ιάκωβο, ώστε, επανέρχεται σε αυτό σε όλη την επιστολή του (3:13).

2. Μεροληψία

Ο Ιάκωβος καλεί το κοινό του να δώσει προσοχή σ' αυτό που ο ίδιος ονομάζει «νόμον βασιλικόν» (εντολή του Θεού) 2:8.

Ο Ιάκωβος δίδαξε ότι το να παραμελεί κανείς τους φτωχούς για χάρη των πλουσίων είναι η αποτυχία τήρησης της εντολής «Αγάπα τον πλησίον σου».

Ο νόμος του Θεού μάς διδάσκει να νοιαζόμαστε ο ένας για τον άλλο, να συμπονούμε τους φτωχούς, να αποφεύγουμε τη μεροληψία, και τα παρόμοια.

Όσοι, όμως, έχουν εμπιστευθεί τον Χριστό υπακούουν στον νόμο από ευγνωμοσύνη στον Θεό, γιατί ο νόμος αποτελεί την αποκάλυψη της σοφίας του Θεού (Ψαλμός 19:7).

3. Πίστη

Στην ερώτηση, « αν κάποιος λέει ότι έχει πίστη, δεν την αποδεικνύει όμως με έργα; ...μπορεί μόνη της η πίστη να τον σώσει;» (2:14) ο Ιάκωβος απαντάει «Όχι».

- Ακόμη και ο διάβολος πιστεύει στην ύπαρξη του Θεού, αυτό όμως δεν τον ωφελεί σε τίποτα.
- Η πίστη του Αβραάμ τον οδήγησε σε υπακοή στο Θεό.
- Η Ραάβ έδειξε την πίστη της μέσα από τα καλά της έργα.

Πίστη που δεν εκφράζεται με υπακοή είναι ουσιαστικά νεκρή πίστη (2:26).

Δ. Σοφία και Ειρήνη

Ο Ιάκωβος επισημαίνει τρία βασικά θέματα που σχετίζονται με τη σοφία και την ειρήνη ανάμεσα στους πιστούς.

1. Γλώσσα

Η προειδοποίηση του Ιακώβου για την ικανότητα της γλώσσας να κάνει κακό, μας θυμίζει αντίστοιχες προειδοποιήσεις στο βιβλίο των Παροιμιών (Ιάκωβος 3:4-6, Παροιμίες 10:31, 11:12, 15:4).

Για να αποφεύγουμε, λοιπόν, τις συγκρούσεις και να ζούμε ειρηνικά μεταξύ μας θα πρέπει να ελέγχουμε τη γλώσσα μας.

2. Δύο είδη σοφίας

Ο Ιάκωβος κάνει διάκριση ανάμεσα στη γήινη σοφία και τη σοφία που έρχεται από τον ουρανό (3:14-17)

- Η γήινη σοφία - οδηγεί σε φθόνο και εριστική διάθεση.
- Η σοφία από τον Θεό - φέρνει ειρήνη
-

3. Εσωτερική Σύγκρουση

Ο Ιάκωβος αποδίδει τις διαμάχες ανάμεσα στους Χριστιανούς στις εγωιστικές τους επιθυμίες, τα λάθος κίνητρα και τις δυσαρέσκειες που δημιουργούνται μεταξύ τους.

Μόνο η ταπεινή υποταγή στο Θεό θα έβαζε ένα τέλος στις διαμάχες και τις φιλονικίες τους και θα έφερνε ειρήνη ανάμεσά τους (4:7-10)

Ε. Σοφία και Μέλλον

1. Σχέδια για το μέλλον

Ο Ιάκωβος απευθύνθηκε σε εκείνους που έκαναν σχέδια για το μέλλον, σαν να μην υπήρχε ο έλεγχος του Θεού.

Ο Ιάκωβος, όμως, τους υπενθυμίζει ότι η ζωή τους ήταν εφήμερη και ότι δεν ήταν δυνατόν να γνωρίζουν τι τους επιφύλασσε το μέλλον (4:15-16).

2. Συσσώρευση πλούτου

Ο Ιάκωβος προειδοποίησε να μην συσσωρεύσουμε πλούτο λόγω της μελλοντικής ημέρας της κρίσης.

Ο Ιάκωβος καταδικάζει τους πλούσιους που είχαν συσσωρεύσει πλούτη σε βάρος των φτωχών και τους είπε ότι θα τιμωρηθούν γι' αυτό (5:3).

3. Υπομονετική προσμονή

Ο Ιάκωβος ενθάρρυνε όσους υπέφεραν να περιμένουν υπομονετικά τον Θεό να πραγματοποιήσει την ολοκλήρωση της ιστορίας (5:7-8).

Ο Ιάκωβος ενθάρρυνε τους πιστούς να συνεχίσουν να περπατούν στο μονοπάτι της θείας σοφίας, εκδηλώνοντας με παρρησία την πίστη τους, με υπακοή στο Θεό κάτω από το φως της τελικής ολοκλήρωσης του σχεδίου του Θεού για το μέλλον.

ΣΤ. Σοφία και προσευχή

Οι οδηγίες του Ιάκωβου προς τους αποδέκτες του, είναι ότι θα πρέπει να αφοσιωθούν στην προσευχή (5:13 -14).

Ο Ιάκωβος αυτό που ήθελε από τους αναγνώστες του ήταν, σε κάθε περίπτωση να πλησιάζουν με προσευχή στο Θεό ζητώντας Του σοφία.

Z. Τελικές παραινέσεις

Ο Ιάκωβος προτρέπει τους πιστούς να προσέχουν ο ένας τον άλλο, αλλά και να επαναφέρουν στην πίστη όσους είχαν απομακρυνθεί απ' αυτήν (5:19-20).

H. Επίλογος

Ερωτήσεις Ανασκόπησης

1. Αναφέρετε τρεις λόγους για τους οποίους οι κριτικοί μελετητές αμφισβητούν την συγγραφή της επιστολής από τον Ιάκωβο. Γιατί επιβεβαιώνουμε την παραδοσιακή άποψη, ότι δηλαδή ο αδελφός του Ιησού έγραψε αυτό το βιβλίο;
2. Ποιες στοιχεία μπορούμε να συγκεντρώσουμε από την επιστολή του Ιακώβου για το αρχικό κοινό του; Στηρίξτε την απάντησή σας σε συγκεκριμένες αναφορές από την Αγ. Γραφή.
3. Πού, πότε και γιατί ο Ιάκωβος έγραψε την επιστολή του; Ποιοι παράγοντες οδήγησαν τους μελετητές σε αυτά τα συμπεράσματα;
4. Η επιστολή του Ιακώβου έχει ονομαστεί το βιβλίο της σοφίας της Καινής Διαθήκης. Ποια είναι η δομή της επιστολής σε σχέση με άλλα βιβλία σοφίας των ημερών του Ιακώβου; Σε τι διαφέρει;
5. Τι μπορούμε να μάθουμε για τον χαρακτήρα του Ιακώβου από τον σύντομο χαιρετισμό του (1:1);
6. Ο Ιάκωβος ενθάρρυνε τους αποδέκτες του να έχουν « πλήρη χαρά» εν μέσω δοκιμασιών (1:2). Σύμφωνα με τον Ιάκωβο, πως το να επιδιώκουμε την σοφία το κάνει αυτό δυνατόν;
7. Η επιστολή του Ιακώβου διδάσκει ότι η σοφία από τον Θεό οδηγεί σε πιστή υπακοή. Καταγράψτε και περιγράψτε μερικούς τρόπους με τους οποίους ο Ιάκωβος κάλεσε το κοινό του να ζήσει την πίστη του.
8. Περιγράψτε τρία προβλήματα που απείλησαν να καταστρέψουν την ειρήνη μεταξύ εκείνων στο αρχικό κοινό του Ιάκωβου. Ποιες θεραπείες συνέστησε ο Ιάκωβος για αυτά τα προβλήματα;
9. Σύμφωνα με τις προειδοποιήσεις του Ιάκωβου για τη σοφία και το μέλλον, ποιο ήταν το λάθος στο να κάνεις σχέδια και να συσσωρεύεις πλούτο; Τι θα μπορούσε να προσδοκά το κοινό του Ιάκωβου αν περίμενε υπομονετικά;
10. Σε ποιες περιστάσεις ο Ιάκωβος δίδαξε τους αναγνώστες του να πλησιάσουν τον Θεό για σοφία και να αφοσιωθούν στην προσευχή;
11. Ποια διαχωριστική προτροπή έδωσε ο Ιάκωβος στο ακροατήριό του σχετικά με την ευθύνη του ενός προς τον άλλον;

Ερωτήσεις Εφαρμογής

1. Σύμφωνα με τον Ιάκωβο, είναι δυνατό να είσαι χαρούμενος μέσα στις δυσκολίες. Το έχετε βιώσει ποτέ αυτό; Πώς ανταποκρίνεστε συνήθως σε δοκιμασίες και βάσανα στη ζωή σας;
2. Ο Ιάκωβος μας λέει ότι η αληθινή πίστη φέρει τον καρπό των καλών πράξεων. Αφιερώστε μια στιγμή και σκεφτείτε τον τρόπο που ζείτε τη ζωή σας. Σε ποιους τομείς της ζωής σας χρειάζεται να μετανοήσετε;
3. Πώς μοιάζει να «αγαπάς τον πλησίον σου σαν τον εαυτό σου»; Πού βρήκατε ευκαιρίες στο παρελθόν να τηρήσετε τον «βασιλικό νόμο» και ποιες είναι οι μεγαλύτερες ανάγκες στην κοινότητά σας αυτή τη στιγμή;
4. Πώς ενθαρρύνετε τους άλλους στη διακονία σας να αγωνιστούν για υπακοή στον Χριστό χωρίς να πέσουν σε μια θεολογία «έργων δικαιοσύνης»; Με άλλα λόγια, πώς προάγετε την υπακοή χωρίς να διδάσκετε ότι τα καλά μας έργα μπορούν να μας σώσουν;
5. Η γλώσσα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να οικοδομήσει ή για να γκρεμίσει. Σε ποιες περιστάσεις βρίσκεσαι σε πειρασμό να χρησιμοποιήσεις τα λόγια σου για να γκρεμίσεις; Πώς μπορείς να ξεπεράσεις αυτούς τους πειρασμούς;
6. Υπάρχει ένα μεγάλο χάσμα μεταξύ της σοφίας του κόσμου και της σοφίας του Θεού. Τι σε δελεάζει περισσότερο στο να ενδώσεις στη σοφία αυτού του κόσμου; Πώς μας διδάσκει η επιστολή του Ιακώβου να εστιάζουμε στην ουράνια σοφία;
7. Στην επιστολή του Ιακώβου 4:13-17, ο Ιάκωβος μας λέει ότι μόνο ο Θεός ελέγχει το μέλλον και δεν πρέπει να κάνουμε σχέδια, σαν να είμαστε εμείς αυτοί που έχουμε τον έλεγχο. Συμφωνείς ή διαφωνείς; Εξήγησε την απάντησή σου.
8. Η επιστολή του Ιακώβου περιέχει πολλές επικρίσεις για εκείνους που συσσωρεύουν τον πλούτο τους και αρνούνται να δώσουν στους απόρους. Ποιοι είναι τουλάχιστον τρεις πρακτικοί τρόποι με τους οποίους εσείς και η διακονία σας μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τους πόρους των πλουσίων για να παρέχετε σε όσους έχουν ανάγκη;
9. Μπορεί να είναι δύσκολο να περιμένεις υπομονετικά τον Κύριο εν μέσω δοκιμασιών. Πώς μπορεί η επιστολή του Ιακώβου να σας ενθαρρύνει σε τέτοιες στιγμές; Πώς μπορείτε να ενθαρρύνετε άλλους που παλεύουν με δοκιμασίες;

10. Ο Ιάκωβος προέτρεπε επανειλημμένα τους αναγνώστες του να αφοσιωθούν στην προσευχή. Πώς θα έκρινες την εξάσκηση σε προσευχή μέσα στην ζωή σου; Πού εφαρμόζεις την προσευχή στην καθημερινότητά σου;
11. Πώς μπορούμε να προκαλέσουμε υπεύθυνα και συμπονετικά όσους έχουν περιπλανηθεί από την πίστη; Ποιες στρατηγικές έχει εφαρμόσει η διακονία σας για να καλέσει πίσω όσους έφυγαν;
12. Ποιο είναι το πιο σημαντικό πράγμα που έμαθες σε αυτό το μάθημα;